

Aan de Provinciale Staten van de provincies
Noord-Holland, Fryslân en Groningen

Leeuwarden, 10 september 2021

Betreft: voortgang duurzame kennishuishouding voor het Waddengebied
Ons kenmerk: 01914467

Geachte leden van Provinciale Staten

Met deze brief informeren wij u over de organisatie van de duurzame kennishuishouding voor het Waddengebied.

1. Achtergrond

Ten behoeve van de decentralisatie van het Waddenfonds hebben provinciale staten en gedeputeerde staten van Fryslân, Groningen en Noord-Holland, met toepassing van de Wet gemeenschappelijke regelingen, het openbaar lichaam Waddenfonds ingesteld. Het Waddenfonds eindigt per 31 december 2026¹. Na deze datum kan de uiteindelijke balans worden opgemaakt over de mate waarin de samenwerkende Waddenprovincies hebben bijgedragen aan de vier hoofddoelstellingen² van het Waddenfonds. Eén van deze doelstellingen is het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding voor het Waddengebied. Er zijn tot op heden drie sporen waarlangs aan deze doelstelling invulling is gegeven:

- in de rijksperiode van het fonds is de Waddenacademie³ opgericht, die gesubsidieerde activiteiten uitvoert die bijdragen aan voormelde kennishuishouding. Vanaf medio 2014 ontvangt de Waddenacademie hiervoor een subsidie vanuit het Waddenfonds;
- subsidiëring van projecten omtrent kennisvraagstukken; en
- gebiedsmonitoring⁴ en monitoring en evaluatie van gesubsidieerde projecten, waarmee kennis wordt verkregen omtrent de effectiviteit van bepaalde activiteiten ten behoeve van beleid en beheer.

¹ Het openbaar lichaam Waddenfonds blijft hierna nog enige tijd bestaan om lopende verplichtingen af te wikkelen.

² a. Het vergroten en versterken van de natuur- en landschapswaarden van het Waddengebied; b. Het verminderen of wegnemen van externe bedreigingen van de natuurlijke rijkdommen van de Waddenzee; c. Een duurzame economische ontwikkeling in het Waddengebied dan wel het gericht zijn op een substantiële transitie naar een duurzame energiehuishouding in het Waddengebied en de direct aangrenzende gebieden en d. Het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied.

³ [Waddenacademie](#)

⁴ [Basismonitoring Wadden](#)

2. Verkenning en uitgangspunten

Wij hebben in 2019 en 2020 een nadere verkenning uitgevoerd naar het organiseren van de kennishuishouding voor het Waddengebied, mede gebaseerd op de volgende uitgangspunten: Het realiseren en in stand houden van een duurzame kennishuishouding is een gedeelde bestuurlijke verantwoordelijkheid van Rijk en Regio;

- De duurzame kennishuishouding is ingebed in de bestuurlijke en ambtelijke organisatie met betrekking tot het Waddengebied en sluit aan bij bestaande (nieuwe) structuren;
- De duurzame kennishuishouding is (toekomst)bestendig georganiseerd;
- Bestuurlijke en ambtelijke regie van Rijk en Regio op de kennisfunctie ten behoeve van beleid en beheer;
- Een duidelijke rolverdeling tussen overheden en belangen- en brancheorganisaties op de schaal van meeweten, meedenken, meedoen en meebeslissen; en
- Meerjarenprogrammering en -financiering ten behoeve van (bepaalde) activiteiten.

In de verkenning hebben wij de onder 3 en 4 genoemde ontwikkelingen betrokken.

3. Herziening bestuurlijke organisatie voor het Waddengebied

In het Regeerakkoord staat dat er één Beheerautoriteit komt voor de Waddenzee die uitvoering geeft aan een integraal beheerplan. In de verkenning ten behoeve van deze Beheerautoriteit⁵ kwam naar voren dat de toen bestaande organisatie en zeggenschapsstructuur omtrent de Waddenzee als complex, ondoeltreffend en ondoelmatig werd ervaren⁶. Dit heeft ertoe geleid om de zeggenschapsstructuur voor beleid en beheer in het Waddengebied te herzien, met het instellen van:

- 1) het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BOW)
In het BOW zijn het Rijk, de drie Waddenprovincies, kust- en eilandgemeenten en waterschappen op bestuurlijk niveau vertegenwoordigd, plus de voorzitter van het hierna te noemen Omgevingsberaad. Het BOW richt zich op strategische besluitvorming over het beleid voor het Waddengebied.
- 2) het Omgevingsberaad Waddengebied (OBW)
Het OBW is het platform waar gestructureerde discussies over het Waddengebied worden geïnitieerd en informatie over het Waddengebied wordt uitgewisseld. Het OBW bestaat uit maatschappelijke organisaties en gebruikers van het Waddengebied. Overheden zijn geen lid van het Omgevingsberaad, maar nemen wel deel aan de vergaderingen.
- 3) de Beheerautoriteit Waddenzee (BAW)
Het doel van de BAW is het natuur-, vis- en waterbeheer in de Waddenzee in samenhang te verbeteren en te versterken. De BAW is verantwoordelijk voor het opstellen van een integraal beheerplan voor de Waddenzee en de vertaling daarvan in operationeel beheer, passend bij de status van het Werelderfgoed Waddenzee.

4. Agenda voor het Waddengebied 2050

De Agenda voor het Waddengebied 2050 is een gezamenlijk initiatief van Rijk en regio en biedt een richtinggevend en integraal perspectief op de ontwikkeling van het Waddengebied. In hoofdstuk 5 ('Kennis als basis') van de Agenda is ingegaan op het belang van onafhankelijke en objectieve kennis over actuele, maatschappelijke onderwerpen, zoals de gevolgen van klimaatverandering en zeespiegelstijging, de effecten van gebruik van de Waddenzee op het ecosysteem, behoud en ontwikkeling van het cultureel erfgoed en de sociaaleconomische ontwikkeling van het Waddengebied. Kennis is cruciaal in de cyclus voor beleid en beheer van het Waddengebied. De Agenda benoemt ook dat kennis nog vaak versnipperd is en dat het ontbreekt aan een gezamenlijke aansturing van kennisontwikkeling.

⁵ AT Osborne; Verkenning Beheerautoriteit Waddenzee; 2019 ; [Verkenning Beheerautoriteit Waddenzee](#)

⁶ Kamerbrief 20 juni 2019; kenmerk IENW/BSK-2019/138783; [Verzamelbrief Wadden](#)

5. Besluitvorming BOW over kennishuishouding

Met het resultaat van onze verkenning als vertrekpunt is, op initiatief van de Waddenprovincies in het BOW, door het Waddenfonds, de Waddenprovincies, de ministeries van LNV, I&W en EZK, de Beheerautoriteit Waddenzee en de Waddenacademie een voorstel gemaakt dat aansluit op de onder 2. genoemde uitgangspunten, de herziening van de bestuurlijke organisatie voor het Waddengebied en de Agenda voor het Waddengebied 2050. Kern van het voorstel is dat partijen in het BOW samenwerken aan het ontwikkelen van kennis, waarbij een integrale kennisagenda aangeeft welke kennis de komende vijf jaar ontwikkeld wordt en welke partij hiervoor zorgdraagt. De onderwerpen uit de Agenda voor het Waddengebied en de Trilaterale Onderzoeksagenda⁷ vormen het startpunt voor deze kennisagenda. Hierbij wordt kennis breed gedefinieerd en omvat, naast wetenschappelijke kennis, ook monitoring en toegepaste kennisontwikkeling (beleid en beheer). Een zgn. kennisregisseur houdt het overzicht en adviseert over kennisleemtes die gevuld moeten worden, te stellen prioriteiten, en trajecten die eventueel 'slimmer' georganiseerd kunnen worden.

Op basis van dit voorstel heeft het BOW op 24 juni jl. besloten:

- a) De gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een duurzame kennishouding voor het Waddengebied op zich te nemen; en
- b) De Waddenacademie als kennisregisseur te vragen zorg te dragen voor een meerjarige Kennisagenda 2023-2027 en een jaaroverzicht Onderzoeksopgave 2023. Medio 2022 zullen deze stukken aan het BOW worden voorgelegd.

6. Afronding

Wij menen dat met de geschetste ontwikkeling een bepalende inhoudelijke stap is gezet in de realisatie van de kennisdoelstelling. Met de besluitvorming van het BOW is de doorontwikkeling en instandhouding hiervan ingebed in de nieuwe bestuurlijke organisatie voor het Waddengebied en daarmee een gezamenlijke bestuurlijke verantwoordelijkheid van partijen in het BOW. Daarmee verandert ook de rol van het Waddenfonds. Voor de resterende looptijd verschuift het accent naar de rol van financier, namens de samenwerkende provincies in het BOW, als bijdrage in de kosten van de gezamenlijk in stand te houden kennishuishouding en te bekostigen vanuit de jaardotatie vanuit het Rijk ten behoeve van het Waddenfonds. Uiteraard zal daarnaast de mogelijkheid blijven bestaan om gedurende de looptijd van het fonds specifieke kennisgerelateerde activiteiten te subsidiëren.

Wij zullen u in de loop van 2022 informeren over de meerjarige Kennisagenda 2023-2027 en de Onderzoeksopgave 2023.

Wij vertrouwen erop u hiermee vooreerst voldoende te hebben geïnformeerd.

Namens het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam Waddenfonds

C. J. Loggen,
voorzitter

G.W. Huisman,
secretaris - directeur

⁷ De Trilaterale Onderzoeksagenda is ontwikkeld door wetenschappers uit Nederland, Duitsland en Denemarken vanuit het streven om gemeenschappelijke toekomstige uitdagingen in kaart te brengen en te komen tot een bredere aanpak van trilateraal onderzoek.